

УДК 343.222.2

ОБМАН ЯК НАСКРІЗНЕ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ПОНЯТТЯ

Р. Максимович

*Львівський державний університет внутрішніх справ,
вул. Городоцька, 26, Львів, Україна, 79007,
e-mail: Maksymovych_roma@ukr.net*

Розглянуто таке кримінально-правове поняття, як обман. Наведено дефініцію і види цього поняття в теорії кримінального права та судовій практиці. Особливу увагу приділено змістовому значенню цього поняття в контексті складу злочину «шахрайство». Продемонстровано вплив обману на кримінальну відповідальність особи. Проаналізовано особливості регламентації цього питання за чинним кримінальним законодавством України. Наведено склади злочинів, у яких обман прямо не передбачений, проте саме в ньому і полягає змістове навантаження відповідного злочину. Досліджено зміст і значення вказаного поняття у Кримінальному кодексі України та кримінально-правовій літературі. Висвітлено зміст розглядуваного поняття у роз'ясненнях і правових позиціях найвищого судового органу в Україні. Запропоновано варіант його тлумачення з урахуванням особливостей конструкції різних складів злочинів у низці проти власності, перш за все крадіжки і шахрайства. Обґрунтовано неможливість вчинення злочину, передбаченого ст. 289 КК України за допомогою обману. Доведено, що обман характеризує інколи кваліфіковану ознаку складу злочину, не будучи прямо названим у відповідній статті КК України. Запропоновано визначення розглядуваного поняття з урахуванням особливостей, зазначених вище.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, обман, наскрізне, кримінально-правове поняття.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2019.69.153>

Дослідження питання про обман як одне із багатьох кримінально-правових понять обман є надзвичайно важливим. Це дає змогу зрозуміти, в якому значенні воно вживається у кримінальному законі, виявити позицію, наявну в судовій практиці, посприяти зменшенню кількості неоднозначних рішень працівників правозастосовних органів.

Розглядуване питання викликає певний інтерес у науковців. Це поняття частково було предметом вивчення низки вчених, зокрема, Н. О. Антонюк, М. І. Панова, І. М. Салімонова, І. Х. Халікова, Р. А. Сабітова тощо. Здебільшого питання про обман дослідили автори поверхнево, в межах зосередження уваги на цій ознаці лише окремих складів злочинів або ж на підставі аналізу кримінально-правових норм нині нечинного кримінального законодавства.

Доцільно виявити особливості використання цього кримінально-правового поняття у кримінальному законі та запропонувати способи покращення якості викладу нормативного матеріалу.

Перш за все варто відзначити, що обман – складне і багатогранне поняття. Як правило, в побуті під обманом розуміють не вчинення певних дій, які особа повинна була вчинити, або ж вчинення нею певних дій, які призводять до іншого результату, ніж той, якого очікувала обманута особа. Законодавець не надає легального

визначення цього поняття. Його зміст визначається в словниках української мови, кримінально-правовій літературі і судовій практиці.

Обман – неправдиві слова, вчинки дії і т. ін. // Невідповідність істині; те, чого немає насправді; брехня [1, с. 810].

На підставі синтезування відповідних ознак Р. А. Сабітов виробив загальне поняття обману: «Обман – це спосіб впливу на людську психіку, який полягає у навмисному введенні в оману іншої особи або підтриманні вже наявного стану омани шляхом передачі інформації, яка не відповідає дійсності або умовчання про різноманітні факти, речі, явища, дії тощо з метою схилити цю особу до певної поведінки» [15, с. 24–25].

Натомість С. Ю. Романов запропонував визначення, яке досить повно відображає всі характерні ознаки обману, як способу вчинення злочину: «Обман – введення іншої особи в оману або підтримання вже наявної у неї помилки шляхом передачі інформації, що не відповідає дійсності або замовчування про факти, речі, явища та інше, з метою схилити цю особу до певної поведінки» [14, с. 3].

Практично будь-який обман є аморальним. Хоча звісно, що далеко не будь-який обман є кримінально-караний. Обман у кримінальному праві має значення звичай як спосіб вчинення конкретного злочину. Законодавець обман як спосіб вчинення злочину прямо передбачив у низці статей Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України). Це, зокрема, ст. ст. 142, 143, 144, 149, п. 3 примітки до ст. 149, 157, 161, 173, 190, 192, 258-1, 303, п. 2 примітки до ст. 303, 409 КК України. В останньому випадку законодавець невичерпно назвав певні прояви обману (симуляцію хвороби, підроблення документів). Інколи приблизний перелік видів обману зазначено в судовій практиці. Так, у п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність від 27 лютого 2004 року № 2 йдеться про те, що обман може проявитися як обіцянка надати роботу масажистки, артистки, офіціантки, одружитися, сприяти участі у конкурсі без наміру виконати обіцяне [11].

Розрізняють два види обману: активний обман (викривлення істини) і пасивний обман (замовчування істини). Зазвичай має місце саме активний обман. Говорити про пасивний обман можна лише у випадку, коли винна особа була зобов'язана повідомити ті чи інші відомості, однак не виконала свого обов'язку, маючи реальну можливість це зробити. В обох випадках потерпіла особа сприймає факти у викривленому вигляді.

У судовій практиці обман розглядають як один із видів психічного впливу на потерпілу особу при вчиненні злочину [11].

За формою виділяють словесний обман (усний або письмовий) та обман діяннями. Словесний обман може бути наявний у двох варіантах: у стверджувальній чи негативній формі. За наявності обману у стверджувальній формі суб'єкт злочину повідомляє наявність певних ознак чи відомостей, а в негативній формі – відсутність певних ознак чи відомостей. Інколи обман при вчиненні злочинів може бути вчинений за допомогою певних речей матеріального світу, зокрема підроблених документів, форменого одягу тощо.

Абсолютно слухною видається думка, яку висловлюють у кримінально-правовій літературі про те, що обман як вид спілкування передбачає, що особа, яку обманюють, повинна бути здатною сприймати неправдиву інформацію, з допомогою якої винувата особа намагається ввести її в оману. Тому повідомлення неправдивих відомостей малолітній особі, психічнохворій, які не здатні сприймати такого роду відомості, не можна розглядати як обман [3, с. 12].

Одне із важливих питань стосовно розглядуваного кримінально-правового поняття полягає в тому, щодо кого може бути здійснено обман при вчиненні шахрайства. Тривалий час загальновизнаною була позиція, викладена у роз'ясненні Верховного Суду України. У п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 року № 10 передбачено, що обман при шахрайстві застосовує винна особа з метою викликати у потерпілого впевненість у вигідності чи обов'язковості передачі їй майна або права на нього [10]. Тобто, Верховний Суд України вважав, що обман при шахрайстві може бути здійснений лише щодо потерпілої особи. Проте у постанові Верховного Суду України від 24 листопада 2016 року у справі № 5-250кс(15)16 абсолютно слушно правова позиція щодо цього питання була уточнена. Там зазначено, що до суб'єктів обману при вчиненні шахрайства належать не лише власники, а й інші особи, уповноважені на вчинення юридично значущих дій стосовно майна. Введення таких осіб в оману дає підстави говорити про опосередковане вчинення шахрайства. Оскільки ст. 190 КК не вимагає, щоб особа, яку вводять в оману при вчиненні шахрайства, і потерпілий від цього злочину (тобто той, кому заподіюється майнова шкода) збігались [4]. На цей час цю ж правову позицію висловив і Верховний Суд [5].

Логічно і закономірно, що наявність обману щодо певної особи впливає на кримінальну відповідальність такої особи шляхом її унеможливлення чи іншої кримінально-правової оцінки діяння. Тому обґрунтовано вказано в п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» від 26 квітня 2002 року № 5, що якщо особа, вручаючи службовій особі незаконну винагороду, з тих чи інших причин не усвідомлює, що дає хабар (неправомірну винагороду. – *Р. М.*) (наприклад, у зв'язку з обманом чи зловживанням довірою), вона не може нести відповідальність за давання, а службова особа – за одержання хабара. Дії останньої за наявності до того підстав можуть кваліфікуватись як зловживання владою чи службовим становищем, обман покупців або замовників, шахрайство тощо [12].

Також інколи зміст певних злочинів по суті полягає в обмані, хоча він і не передбачений прямо способом їх вчинення. Насамперед у цьому контексті варто відзначити склади злочинів, передбачені в ст. ст. 201, 205-1, 209, 366, 353 КК України. В цих випадках фактично в обмані полягає змістове навантаження діяння.

Скажімо, особа вчиняє контрабанду способом приховування від митного контролю відповідних предметів, а саме їх переміщення через митний кордон України з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів чи способів, що утруднюють їх виявлення, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи одержаних незаконним шляхом або таких, що містять неправдиві дані. Суб'єкт злочину по суті обманює працівника митного органу.

При вчиненні службового підроблення і підроблення документів, які подають для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб-підприємців, суб'єкт злочину видає документи, зміст яких безпідставно і неправомірно змінено замість справжніх перед відповідною особою, якій такі демонструють.

Під час вчинення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, відповідні дії спрямовані на знищення чи приховання доказів того, що майно було одержано шляхом вчинення предикатного діяння, а також доказів існування майна в легальній сфері суспільних відносин до вчинення предикатного діяння, які вказують на належність прав на нього іншим особам. Відповідне майно перед

іншими особами, передусім працівниками правоохоронних органів, видається як таке, що отримане на законній підставі.

Практично аксіоматично в теорії кримінального права і в судовій практиці, що варто розмежовувати обман як спосіб заволодіння чужим майном і обман як спосіб отримання доступу до майна. У п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності», вказано, що якщо обман був лише способом отримання доступу до майна, а саме вилучення майна відбувалося таємно чи відкрито, то склад шахрайства відсутній. Такі дії варто кваліфікувати відповідно як крадіжку, грабіж чи розбій [10]. У цьому контексті доцільно зауважити, що в тому разі, коли заволодіння чужим майном відбувалося за допомогою обману, який становить окремих самостійний склад злочину, то це підлягає кваліфікації за сукупністю. Якщо для заволодіння чужим майном шляхом обману особа видає себе за представника влади чи присвоює собі владні повноваження – представляється як працівник управління по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, запевняє потерпілих, що із використанням нібито наявних у неї владних повноважень спроможна розв'язати їхні питання, а потерпілі реально сприймають цю особу за представника влади, вірять у його службові можливості й під впливом цієї інформації передають особі гроші, якими та заволодіває, то такі дії в сукупності з іншим діянням мають розцінюватися як самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи й кваліфікуватися як злочин, передбачений ст. 353 КК [6].

Наявні випадки, коли обман не передбачений прямо законодавцем як спосіб вчинення того чи іншого злочину, проте це допускає Верховний Суд України. Разом із тим, не завжди така позиція найвищого судового органу є безспірною. Верховний Суд України вважає, що незаконне заволодіння транспортним засобом може бути вчинено будь-яким способом, у тому числі і шляхом обману [7; 13]. Автор цих рядків вже аргументував сумнівність такої позиції. Зокрема, зазначено так: в п. 1 примітки до ст. 289 КК України вказано, що під незаконним заволодінням транспортним засобом у цій статті варто розуміти, вчинене умисно, з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі. Вирішуючи питання щодо способів незаконного заволодіння транспортним засобом, потрібно звернути увагу на наявне словосполучення «всупереч їх волі». Видається, що змістове навантаження словосполучення «всупереч їх волі» є іншим, ніж «проти їх волі». Коли певне суспільно небезпечне діяння вчиняється проти волі потерпілої особи, то остання про це не знає, а тому її воля не враховується. В тому разі, коли суспільно небезпечне діяння вчиняється всупереч волі потерпілої особи, то вона знає і усвідомлює цей факт. Воля такої особи ігнорується і нехтується. В тому разі, коли має місце заволодіння майном особи шляхом шахрайства, то потерпіла особа ніби за власним волевиявленням, яке несправжнє, а спотворене обманом чи зловживанням довірою зі сторони шахрая, передає майно. Факт протиправності заволодіння майном у момент вчинення дії не усвідомлюється ні особою, яка передає майно шахраю, ні іншими сторонніми особами. Тобто, під час шахрайства також не можна вважати, що заволодіння майном відбувається всупереч волі потерпілої особи [2, с. 97–98].

Може бути варіант, при якому обман характеризує кваліфіковану ознаку складу злочину, також не будучи прямо названим у відповідній статті Особливої Частини КК України. Проникнення як кваліфікуюча ознака розбою передбачає, що особа потрапила у житло, інше приміщення чи сховище незаконно, тобто за відсутності права перебувати в місці, де наявне майно (всупереч волі законного

володілля, шляхом обману, за відсутності визначених законом підстав чи на порушення встановленого законом порядку) [8; 10].

Вважається в теорії кримінального права, що одні і ті ж поняття мають мати однакове змістове навантаження в межах усього нормативно-правового акту чи навіть усієї системи законодавства. В іншому разі ніби послаблює свою дію принцип системності у праві. Водночас, розглядуване кримінально-правове поняття може мати свої певні ознаки у низці корисливих злочинів проти власності. Обман, який застосують при викраденні чужого майна шляхом використання службового становища, має свої особливі, специфічні ознаки, які відрізняють його від обману при шахрайстві. Ця відмінність полягає в тому, що в першому випадку в основі обману (дезінформації), до якої вдається винна особа, завжди перебуває протиправне використання нею свого службового становища. Без застосування можливостей службового становища обман є неієвим і нездійсненним. Цей обман є різновидом обману, який через підвищену суспільну небезпеку і специфічні ознаки був криміналізований в окрему форму злочинів проти власності. У другому ж випадку заволодіння майном можливе без протиправного використання службового становища [9]. У складі злочину передбаченого в ст. 192 КК України обман також передбачений, як і в шахрайстві, в якості способу вчинення злочину. Проте тут обман виступає не як спосіб заволодіння чужим майном чи правом на майно, а як засіб ухилення від сплати обов'язкових платежів, або ж обернення у свою власність платежів, які повинні були поступити власнику.

Отже, під обманом варто розуміти безпосереднє чи опосередковане введення потерпілої чи іншої особи в оману шляхом повідомлення неправдивих відомостей чи замовчування про відомості, повідомлення про які було обов'язковим з метою вчинення злочину.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ, «Перун», 2005. 1728 с.
2. Максимович Р. Л. Про способи незаконного заволодіння транспортним засобом // *Pravna veda a prax: vyzvy modernych európskych integračných procesov: zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie (27–28 novembra 2015)*. Bratislava, 2015. С. 96–98.
3. Панов Н. И. Квалификация преступлений, совершаемых путем обмана и злоупотребления доверием. Киев, 1988. 80 с.
4. Постанова Верховного Суду України від 24 листопада 2016 року (у справі № 5-250кс(15)16) // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63445948>
5. Постанова Верховного Суду від 7 лютого 2019 року (у справі 489/4597/14-к) // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79846601>
6. Постанова Верховного Суду України від 4 квітня 2013 року (у справі № 5-4кс13) // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/31073058>
7. Постанова Верховного Суду України від 21 січня 2016 року (у справі №5-365кс15) // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55315147>
8. Постанова Верховного Суду від 18 квітня 2018 року у справі № 569/1111/16-к // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73532589>

9. Постанова Верховного Суду України від 14 листопада 2013 року (у справі № 5-30к13) // Єдиний державний реєстр судових рішень України: офіційний веб-сайт. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/35794481>
10. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 10 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>
11. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2004 року № 2 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04>
12. Про судову практику у справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>
13. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 року № 14 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05>
14. Романов С. Ю. Обман як спосіб злочинної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримін. право та кримінологія; кримін.-викон. право». Харків, 1998. 16 с.
15. Сабитов Р. А. Обман как средство совершения преступлений. Омск: НИ и РИО Омской высшей школы милиции, 1980. 79 с.

References

1. *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy (z dod. i dopov.)* (2015) / Uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin': VTF, «Perun», 1728
2. Maksymovych, R. L. (2015). Pro sposoby nezakonnoho zavolodinnia transportnym zasobom [Ways of illegal seizure of vehicle]. *Pravna veda a prax: vyzvy modernych európskych integračnych procesov: zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie*. 96–98.
3. Panov, N. I. (1988). *Kvalifikacija prestupenij, sovershaemyh putem obmana i zloupotreblenija doveriem* [Qualification of crimes which are committed by the fraud and breach of trust]. Kiev, 80.
4. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 24 lystopada 2016 roku u spravi № 5-250ks(15)16*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63445948>
5. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 7 liutoho 2019 roku u spravi 489/4597/14-k*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79846601>
6. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 4 kvitnia 2013 roku u spravi № 5-4ks13*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/31073058>
7. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 21 sichnia 2016 roku u spravi №5-365ks15*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55315147>
8. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 18 kvitnia 2018 roku u spravi № 569/1111/16-k*. Retrieved from <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73532589>
9. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 14 lystopada 2013 roku u spravi № 5-30ks13*. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/35794481>
10. *Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny proty vlasnosti: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 6 lystopada 2009 roku № 10*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>

11. *Pro zastosuvannia sudamy zakonodavstva pro vidpovidal'nist' za vtiahnennia nepovnovlitnikh u zlochynnu chy inshu antyhmomads'ku diial'nist'*: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27 liutoho 2004 roku № 2. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04>
12. *Pro sudovu praktyku u spravakh pro khabarnytstvo*: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 26 kvitnia 2002 roku № 5. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>
13. *Pro praktyku zastosuvannia sudamy Ukrainy zakonodavstva u spravakh pro deiaki zlochyny proty bezpeky dorozhn'oho rukhu ta ekspluatatsii transportu, a takozh pro administratyvni pravoporushennia na transporti*: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 23 hrudnia 2005 roku № 14. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05>
14. Romanov, S. Yu. (1998). *Obman iak sposib zlochynnoi diial'nosti* [Fraud as a mode of committing a crime]: Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv, 16.
15. Sabitov, R. A. (1980). *Obman kak sredstvo sovershenija prestuplenij*. Omsk: NI i RIO Omskoj vypshej shkoly milicii, 79.

FRAUD AS A THROUGH CRIMINAL-LEGAL NOTION

R. Maksymovych

*Lviv state university of internal affairs,
26, Gorodotska Str. Lviv, Ukraine, 79007,
e-mail: Maksymovych_roma@ukr.net*

The article is dedicated to the ascertaining of such a through criminal-legal notion as fraud. It is demonstrated that a lot of Ukrainian criminal scientists paid their attention to this criminal-legal notion. The peculiarities of regulation of this problem according to the valid Criminal code of Ukraine are analyzed. The sense and meaning of this notion is researched in the Criminal code of Ukraine and criminal-legal literature. It is argued that this notion has various criminal-legal sense sometimes. It is proved that underlying notion must have single meaning, but also we have to take into account all the formal elements of a crime. This notion is not used in the General part of the Criminal code of Ukraine. But on the other hand it is used almost in twenty articles of Special part of the Criminal code of Ukraine. The sense of the notion «fraud» is not clarified in the valid Criminal code of Ukraine, but in interpretative vocabularies and criminal-legal literature. This criminal-legal notion includes two forms and several concrete kinds according to the criminal-legal literature and judicial practice. The underlying criminal-legal notion contains a reference to the action as the characteristic of the objective side of the body of crime. The notion «fraud» is one of the types of possible social behaviour between people.

The notion «fraud» is analysed concerning different bodies of the crime. The underlying notion, which is used in the articles 190 and 191 of the Criminal code of Ukraine has different content. There are some peculiarities concerning this notion in the second case, because of official status of the subject of a crime. The highest judicial body in the system of general jurisdiction interpreted the notion «fraud» in its resolutions several times. There are various points of view concerning also single bodies of the crimes among Ukrainian criminal scientists. Judicial practice concerning the understanding this criminal-legal notion is similar. It is almost axiomatically in the criminal-legal literature and judicial practice, that it is expedient differentiate fraud as a mode of occupancy of a property and a fraud as a mode of getting an access to somebodies property. It is argued that the sence of some crimes consists in fraud, but it is not a mode of committing the crime. This notion may characterise a qualified feature of

a subject of a crime, nevertheless of lack in the concrete article of Special part of the Criminal code of Ukraine. The question about the subject of a fraud is decided. The notion «fraud» is analysed concerning the body of the crime «Illegal occupancy of vehicle». It is argued that this body of the crime cannot be committed by the fraud, despite the position of the Supreme Court. The notion «fraud» must be interpreted literally in the Criminal code of Ukraine. The definition of this notion with the peculiarities mentioned above is proposed.

Keywords: Criminal code, fraud, through criminal-legal notion.

*Стаття: надійшла до редакції 23.10.2019
прийнята до друку 05.11.2019*